

«El poder de la paraula: *Primavera silenciosa*, un llibre que va canviar el món»

MERCÈ PIQUERAS

Associació Catalana de Comunicació Científica

El 27 de setembre de 1962 va sortir a la venda *Primavera silenciosa*, un llibre que abans de la publicació ja va despertar una forta polèmica als Estats Units. Quan se'n van publicar uns fragments a la revista *The New Yorker*, l'editorial va rebre moltes pressions per impedir que el llibre sortís al carrer. El motiu: la denúncia que l'autora, la biòloga nord-americana Rachel Carson (1907-1964), feia del perill de l'ús incontrolat dels plaguicides organoclorats. El DDT (diclorodifeniltricloroetà), que es va començar a aplicar com a insecticida en la dècada de 1940, semblava la panacea per a eliminar mosquits i altres insectes perjudicials, com els que causaven les plagues del camp, que originaven grans pèrdues a l'agricultura. Tanmateix, aviat es van començar a notar els efectes negatius que tenien per a l'ambient i el perill d'acumulació en els éssers vius. Hi havia estudis que així ho indicaven. Rachel Carson va pensar que calia informar la societat d'aquell perill: els pagesos que feien servir els plaguicides per als camps, les famílies que omplien d'insecticides les llars per a eliminar-hi els mosquits i altres insectes o que en ruixaven fins i tot la mainada per a evitar que tinguessin polls; però, especialment, calia informar-ne els polítics, que eren els qui podien crear lleis per a limitar o prohibir l'ús d'aquells productes. *Primavera silenciosa* va ser la llavor dels moviments ecologistes i va promoure la introducció de temes ambientals en els programes dels partits polítics. Va canviar la manera de veure la natura i va transmetre a la població una idea que ara ens sembla elemental: els humans som una espècie més dins l'ecosistema planetari i qualsevol pertorbació que es produeixi en el sistema ens afecta també a nosaltres. Ser respectuosos amb la natura significa protegir la nostra espècie.

MERCÈ PIQUERAS és biòloga i es dedica a l'edició científica, la divulgació i la traducció. És col·laboradora del Grup d'Ecogenètica Microbiana del Departament de Microbiologia de la Universitat de Barcelona. Treballa d'editora associada a la revista *International Microbiology* i és coordinadora científica de l'exposició permanent del Museu de Ciències Naturals de Barcelona. És membre del Consell Directiu de la

Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, membre del Consell Editorial de les revistes *Panacea* i *Treballs de la Societat Catalana de Biologia*. També ha estat presidenta de l'Associació Catalana de Comunicació Científica (2006-2011), membre del Consell Directiu de l'Associació Europea d'Editors Científics (2006-2009) i vocal de lexicografia de la Societat Catalana de Biologia (1994-2001). És coautora d'*Orígenes: del Big Bang al tercer milenio* (Antinea, 2000) i *Passejades per la Barcelona científica* (Publicacions de l'Ajuntament de Barcelona, 2002; 3a ed., 2007). Ha coordinat, juntament amb Cristina Ribas, el llibre *Pensament i ciència als Països Catalans* (Argumenta, 2011) i ha escrit *Cròniques de l'altra veritat* (Rubes, Premi Literatura Científica 2004 de la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació). D'altra banda, ha col·laborat en l'organització de diversos congressos sobre ecologia microbiana, procariotes fotosintètics, origen de la vida, edició científica, metges i biòlegs de llengua catalana, història de la ciència, i divulgació i comunicació social de la ciència. Ha traduït i ha revisat traduccions de llibres de text i de divulgació de microbiologia. És traductora per a *Investigación y Ciencia* i autora d'articles de divulgació terminològica per als socis de la Societat Catalana de Biologia, la Societat Espanyola de Microbiologia i l'Associació Catalana de Comunicació Científica. També és autora d'articles de divulgació científica en publicacions impreses (*Avui, Mètode, Medi Ambient, Popular Science, Omnis Cellula, Boletín SEM, Ara*, etc.) i en el seu propi bloc (<http://lectoracorrent.blogspot.com>). Ha estat col·laboradora del *Diccionari enciclopèdic de medicina* (Enciclopèdia Catalana, 2a ed., 2000). És membre del Consell Català de la Comunicació Científica (C4). És assessora de la Càtedra de Cultura Científica i Comunicació Digital de la Universitat de Girona des del 2009 i membre del Consell de les Dones de Barcelona. El 2003 va rebre la Medalla d'Honor de l'Ajuntament de Barcelona.